

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 240 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei.
Pe jumătate de an 120 „		
Pe un pătrar de an 60 „		
Un număr 5 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 300 Lei.		

Hristos ne cheamă!

Drumurile ce pleacă din Golgota spre depărțările infinite de unde strălucește lumina călăuzitoare, se varsă puterea și curajul în sufletele noastre, ca să învingă greutatea nenumărate și oboșelile muncii, au ajuns să fie bătătorite de puține conștiințe desăvârșite. Vremurile de universală confuziune pe cari le trăim, au clătinat toate dela locul lor. Apropierea noastră ambiguă, dibuitoare și perfidă de Stăpânul pe care îl presimțim, dar pe care veșmântul naturii omenesci l-a făcut deocamdată pe cât de accesibil pe atât de impenetrabil în normele diriguitoare vieții sociale de acum, ne-a făcut să rătăcim pe cărări primejdioase.

Calea bătătorită de noi e înclinată și plină de goluri; suntem deja la marginea unor povârnișuri periculoase, de unde ne vom rostogoli în adâncul prăpastiilor, dacă nu vom avea înțelepciunea de a ne întoarce la timp. Dorințele nesățioase, ne-au făcut robi din stăpâni. Chipul Creatorului s'a întunecat în așa măsură în noi, încât numai o schimbare radicală ne mai poate mântui. Purificarea interioară, curățirea sufletului prin credința în Iisus, care s'a jertfit pentru expierea păcatelor întregii omeniri, de a-i redobândi starea de dreptate în fața dumnezeirii, e azi un imperativ categoric, a cărui împlinire nu mai poate suferi amânare. Natura spirituală omenească fiind diformată, contaminată și sdruncinată, nu trebuie să se lipsească nici odată de îndrumările și îndătințele porunci ale Mântuitorului.

A te împotrivi, în spiritul legăturii ce-l ai cu Creatorul, pedicilor și vrăjmașilor mari și mici, cari îți obvin în drumul vieții tale, însemnează să scoți înțelesul și câștigul duhovnicesc din ceea ce în aparență este fără sens, să câștigi din prigoniri răbdare, din însuccese smerenie și

cunoaștere de sine, din desiluzii singura învățatură de folos. Tocmai în cele mai grele încercări de incertitudini, ce ne frământă în acest proces cosmic, trebuie să ne ridicăm deasupra suferinței și deasupra ispitei, urmând pe Hristos. Căci omul cu cât va căuta mai mult să se descătușeze de poruncile Lui, cu atât mai mult va simți, că numai cu ajutorul lui Hristos se va putea ridica mai presus de viață.

Antichitatea cunoștea virtuți superioare celor pe cari le practicăm noi acum; în ea trăia o nesățioasă năzuință de eliberare a omului din cătușele simțurilor, dar totul a rămas la ei un mozaic, pentru că îi lipsea unitatea, ceea ce trebuie să desăvârșim noi, unde fiecare unilateralitate să aibă contrapondul său și'n care totul își primește printr'un adevăr suprem, măsura și justa ierarhizare. Creștinismul nu e un antipod al concepției antichității despre viață, ci din contra desăvârșirea și plinirea ei.

A sosit ceasul să privim cât de mult ne-am pierdut în lumea externă și cât de mult ne-am afundat în artificialitățile și nebuniile filosofiei vieții moderne; ca la rândul său cu atât mai strașnic să ne lăsăm răpiți de vocea celui ce ne cheamă la El, de adevărul viu și etern, de propria și conștiința noastră sărăcie, de slăbirea lăuntrică a spiritului nostru.

Nu mai dela o asemenea trezire lăuntrică și nu dela cine știe ce cult nou al spiritului, putem aștepta mântuirea și înnoirea culturii noastre. Revolta contra ta, socoteala finală cu tine însuși, lepădarea și osândirea ta însuși, în locul măgulirii și a unei ușoare uitări și măestrite interpretări, a rostului nostru aici pe pământ, va putea îndrepta ceea ce merită și chiar trebuie să fie îndreptat.

Când vom face iarăși din Biserică focar de forță sufletească, vom vedea împlinită viața cea nouă, curată și tare!

Petru Toma

Din trecutul nostru bisericesc.

de Pr. Dimitrie Blidariu.

Intr'un număr din anul trecut al organului nostru eparhial am dat publicității o pastorală a Metropolitului Ștefan Stratimirovici al Carloveșului din anul 1829, prin care încunoștințază credincioșii fostului protopresbiterat al Jebelului, că Împăratul Austriei a numit episcop al eparhiei Timișorii — devenită vacantă prin moartea episcopului Ștefan Avacumovici — pe episcopul Pacrațului Iosif de Putnic.

Dar arhipăstoria acestui episcop a fost de scurtă durată, căci moare, ce se vede dintr'o circulară a consistorului din Timișoara din 29. Noemvrie 1830, prin care se face cunoscută moartea sa, fără a se aminti data morții și că în aseastă zi s'a ținut ședință consistorială sub prezidiul episcopului Măxim Mamulovici al Vârșetului — ca delegat al Metropolitului Stratimirovici — alegându-se de președinte al consistorului Iustin Ioanovici arhimandritul Bezdinului, ca cel mai bătrân în „consistorium“.

O altă circulară a consistoriului din Timișoara ddto 25 Aprilie 1832 vestește credincioșilor că Metropolitul Stratimirovici prin scrisoarea sa din 13 Martie 1832 trimisă consistorului, cu data de 2 Decembrie 1831 a intervenit la înaltul tron împărătesc propunând *numirea episcopului Ștefan Stancovici* al Budimului de administrator al vacantei eparhii a Timișorii ce Împăratul Francisc I. și „înalt slăvitul stat ungiuresc“ a încuviințat.

În timpul arhipăstoririi sale — ca administratorul eparhiei Timișorii — episcopul Stancovici trimite pastorale arhieresti. Prima dintre pastoralele sale, ce se găsesc în protocolul de circulare ce începe cu anul 1829, ca cel mai vechi care să păstrează în arhiva mea parohială, este o pastorală de sf. sărbători ale Nașterii Domnului 1832, Anului nou și Botezul Domnului 1833, trimisă în 6 Decemvrie 1832 din Pojon din reședința episcopicească.

Crezând că și nouă celor din secolul XX-lea prezintă interes de a ne cunoaște câte ceva din trecutul nostru bisericesc de acum un veac, las să urmeze această pastorală a episcopului Stancovici, în toată forma sa originală, cu ortografia timpului său, cum este scrisă și în protocolul de circulare cu litere cirilice ale scrisului de peană.

ȘTEFAN cu mila lui Dmnezeu Provoslavnicul Episcop al Budii, al Peștii, Sent Andre-

iului, Stolno-Belgradului, Seciului, Moaciului și al Seg(h)etului, precum și al văduvei Eparhii a Timișorei K: Kräesc Administrator, așa și a Prea Cinstiului Apelatorium Mitropolitul orden mădular.

Bine încuviințaților și bine încuviințați D. protoprezbiteri, Namesnici, Preoților, Diaconilor și la tot Cleru Bisearicii, de nobil neam născuților și vrednicilor Domni Cetățanești, Judecătorilor, Senatorilor, Kinezilor, Cumeților, Neguțătorilor, Sfacitnicilor, Maistorilor, Paurilor, și de toată chemarea și de tot felul de pravoslavnici creștini, de Dmnezeu creditori În protoprezbiteratul Jebelului să află, cu Sufletul poftindu-vă la toți fii, Binele, Pacea și Mila, dela Dmnezeu Tatăl și mântuitorul nostru Is. Hs. să vă Inmulțască.

Din inimă atot țiitoriului Dmnezeu îndreznesc cătră voi a spune sănătate în Hs. iobinduvă în Duhul lui Dmnezeu fii, Praznicul Nașterii Domnului nostru Is. Hs. Mântuitorului, Annului Nou și a sfântului Botezi a lui, poftind din Arhipăstorească dragoste, ca milostivul Dmnezeu să trimiță cătră noi pre fiul său din înălțimea Ceriului, săvă sfințească pre voi, ca și izbăvitoriul și Răscumpărătoriul nostru, de vecinica moarte a păcatelor, ci și din adâncă a ceriului mulțemire Izvorânduă bucurie, viață și dragoste, și la tot cugetul ce crește în numele lui.

Acel prea milostivul Dmnezeu să versă preste voi toți, mici și mari, bogaților și săracilor, sănătoșilor și neputincioșilor, tot binele *Bogăției Slavei Sale*, ca în zioa (ziua) praznicului cu bucurie și cu părintească vrednicie, cu Îngerii bucurânduă săvă învredniciți, zicând *Slavă întru cei de sus lui Dmnezeu și pre pământ pace întru oameni bună voire*, și așa, săse îplinească bucuria a Domnului Dmnezeu prestă (peste) toată lumea, prestă tot sufletul creștinesc săse versă (verse).

Inkinânduă voo (vouă) ca un Arhipăstori cu sănătate, și sfātuinduă părintește, luoăți lucruri bune a creștinătății și nu împlinireți pofta trupească, la aceste Sfinte (sfinte) praznici săvă înoiți cu Duhul gândul vostru, ci vă înbrăcați în omul nou făcut de Dmnezeu după dreptate și după adevăr, dar dintre toate, ținânduă de dragoste, precum apostolul grăiaște noao de trăbuiță iastă *Credința, Nedeârdea și dragoste*, curăținduă iobiților dela voi tot rău curățiți, dintră voi *dragostea*, acea pre cum *mândria, iobirea de argint, cămătăria, zavistia, nesăturarea pântecelui, lăcomia, finearea minte de rău și leanea* (lenea), că acea va micșora dra-

gostea voastră și aduceți la peirea sa, și așa cu venirea D. nostru Is. Hs. niom (ne vom) mântui, în locul acelor reale (rele) faceți cele bune și a celor împotriva, precum *Smerenia, Milostivenia, Bunătatea și Iobirea aproapelui* precum grăește cuvântul lui Dmnezeu *fiți unul ca altul blânzi, milostivi, Ertați unul pre altul și așa Dmnezeu întru Hs. va erta pre voi.*

Adecă, nu numai cu fapta, ci și cu cuvântul să aveți avă înoi în noul după Dmnezeu om, tot cuvântul să nu iasă din gura voastră, ci acel care iastă blând și bun cătră întărirea credinții, să dea mulțămire ascultătorilor, tot cuvântul rău, cuvânt în dășart să nu să areate întră voi, că acea aduce hulă împotriva lui Dmnezeu, care a lui Obraz și a lui Kip (chip) sântem, și cu acea scârbiț Duhul lui Dmnezeu, întru care veți însămna zioa mântuirii, fiți buni cu cuvântul, și voao (voaă) va fi zioa bună a sfântului praznic.

Ci mai departe săse înoească între voi omul nou după Dmnezeu, de trebuințe iastă — așa cași gândurile voastre săse înoească Dmnezeu, întru Sfintele Sale porunci opreaște dreptilor săi gândurile și pofta cea rea, că pofta cea rea, după cuvântul mântuitoriului nostru Is. Hs. iasă dila (dela) inima omului, și acea nu înoește ci spurcă după Dmnezeu, pre om voo (voaă) tuturor săvă înoească după Dmnezeu, noao iobire gândiți, că Dmnezeu iastă Ispititoriul inimilor, a pântecelor, și vede gândurile tuturor, și pentru gândurile voastre cele bune vă dăruiaște voao tot binele.

Și așa Iobiții mei, înoiți fiind, și în omul nou îmbrăcați, fiți poruncilor și tuturor voo (voaă) supuș, întru toate pildele bune învățați pruncii voștrii, întru învățatura D. nostru Is. Hs. și întru frica lui Dmnezeu, și întru adevăr și întru tot binele creștinesc, nu întru prefaceri și în minciuni, ci în inimă curată și adevăr nu în păcate și în pizmă și ne iobire, ci în blânzirea inimii în iobirea frățască și în iobirea păcii, nu în ciude (supărări) ci în aplecăciune, nu în leane ci în trude, nu în beție ci în trezvire și în curata inimă, și trupul nu în iobirea de Argint ci în iobirea dreptății, să învățați pre Ei, ci săse ferească de toată nedreptatea și de adevăruri a să înșela, nici pre vecinul său sântul (să nu-l) fure, ci cu adevărată blagoslovenie și curată trudă binele său săl întrebuinteze, să nu îndreznească a pofti binele altuia, nici să clevească pre cineva, nici cu cuvântul, nici cu lucru, nici cu gândul, ci să se dea după putearea averii sale săracilor milostenie, și tot ajutoriul, dar mai vârtos, să dați în inimile cele

crude a pruncilor voastri (voștri) dragostea, și supusă credința cătră prea luminatul și stăpânitoriul Împăratul și Craiul nostru *Frantișc întâiul*, al nostru părinte și în tot Milostivului Tată al Patrii, ci și Curții Austricești, și de comun trăbuincioasa aplecare și ascultare nu numai cătră feațele (fețele) Duhovnicești și Celățanești, ci și cătră toți bătrânii, cuvincioasa cinste și cinstire ai deprinde și ai învăța, că așa *Slava, Cinstea, și Pacea* va fi tuturor celor ce fac binele. Aceasta pomenire și îndreptare trimisă cătră cei de Hs. Iobitori ai voștri, Eu păcătoșul, Arhipăstoriul al vostru, cad cătră atotștiitoriul și țitiitoriul gândurilor omenești, și cu toată inima, îndreptătoriului Dmnezeu și rog din adâncă bunătatea lui, ca cu Nașterea Domnului Nostru Is. Hr. săse nască în inimile voastre Duhul Blagoslovenii și a Iobirii, și aceasta la Anul Nou săse înoească între voi, iară la Sfntul Botez săvă Sfintască și întărească, aceasta să lumineze noao lumii înțelepciune. Amin.

Dat în Pojun în 6 Dekemb. 1832. Anul din Șadearea Episcopescă — In Buda In Patru Iară în Timișoara întâi.

Suspomenitul Smeritul Episcop

Stefan Stancovici m. p.

Recenzii.

Dr Mihai Gropșianu: Justiția antică și judecarea lui Hristos.

Zilele trecute, în vitrina librăriei diecezane a Caransebeșului a apărut: „Justiția antică și judecarea lui Hristos“ de d-l Dr Mihai Gropșianu, avocat, procuror general în retragere, om ce deține și o frumoasă reputație bisericească prin efortul și grija ce-o poartă sfintei noastre biserici.

Cu acest prilej vom încerca și noi să caracterizăm în câteva cuvinte personalitatea și opera acestui strălucit măestru al baroului și al desbaterilor sinodale.

Politica național bisericească bănățeană a fost inițiată în mare măsură de puterile d-sale. Intreaga activitate bisericească a d-lui Gropșianu îndreptățește incadrarea sa în lumea marilor bărbați ortodoxi. Străduințele d-sale de a creia din Frăția Ortodoxă un focar de cultură și propagandă religioasă, par a îmbrăca o formă de o importanță capitală.

De aceea și-a făcut d-sa din Frăția Ortodoxă un ideal al vieții. Mihai Gropșianu este

un mare ortodox. Mare prin concepțiile lui, mare prin energia și entuziasmul său.

În țara aceasta frumoasă și de Dumnezeu binecuvântată sunt și oameni și sunt și porniri nobile, înalte, frumoase.

Azi când suntem din nou înfrânți de străinism și de propria noastră neîncredere și nepăsare, Frația Ortodoxă, vine cu un plan ideologic de a deschide drumuri spre un ideal de reacțiune cultural-națională.

Sub nuanța ortodoxismului vedem că reacțiunea s'a produs de câțiva ani încoace în paginile „Gândirii“, „Calendarului“ și „Cuvântului“. *„Justiția antică și judecarea lui Hristos“ este întâia monografie serioasă și documentată a celui mai mare fapt istoric și care o puternic destănuie forță de gândire scrutează cu autentice mijloace științifice ascunzișurile procesului lui Hristos, căutând ca sub vălul legendei să descopere elementele reale și strict juridice ale condamnării.*

Hotărîrea Frăției Ortodoxe cât și a editurii diecezane de a-și lua asupra-și prestigiul ca officină a unui înalt gust religios și intenția de a ne da o istorie își găsește în d-l Gropșianu o expresie cum nu se poate mai fericită.

În sărăcia de cărți românești de cultură religioasă și teologică, volumul d-lui Gropșianu se presintă ca cea mai serioasă cercetare istorică apărută de câțiva ani încoace.

Volumul este o interesantă conferință ținută de distinsul nostru deputat sinodal și președinte de onoare al Frăției ortodoxe în Timișoara, metropola Banatului.

Cu argumente puternice, într'o formă sintetică cu fraze minunate, dezvoltate într'o filozofică ambianță și susținută prin închiiturile unei întemeiate critici, spațiul celor 44 pagini ne aduce o contribuție serioasă literaturii bisericești.

S'a aprofundat cu o pasiune îndărătnică studiului mitologiei. Cu bogat miez și turnate într'o formă de splendidă ținută literară face evocarea lui Hristos cât și zugrăvirea evenimentelor din timpurile acelea.

Dragostea de cele spirituale, are la D-sa un caracter cu adevărat religios. Și sub această perspectivă tratează cu o logică și intuiție clară în cele 44 pagini spiritualitatea Fiului lui Dumnezeu.

Azi când sufletul contimporan se găsește mai dezorientat, mai neliniștit, mai împrăștiat, această carte mare, este o carte de care lumea are nevoie ca de un îndreptar, ca un salvator pentru ziua de mâine.

D-l Mihai Gropșianu este un cunoscător îndeajuns al psihologiei oamenilor, împrejurărilor și fenomenelor sociale de acum, de aceea într'o profetică viziune, anticipează într'o splendoare de neuitat venirea necesară a unui nou Mesia.

„Suntem fermi să credem în viziuni, arătări apocaliptice cu erupția vulcanilor stinși, ploaia de cenușă și pucioasă, secetea, inundațiile de praf, foametea și setea lumii după un nou Mesia în aceeași figură, apoi morțile năprasnice, lupta cu violența naturii, prăpădul și jalea în toate unghiurile pământului nostru, și apoi coroană la toate: om pentru om, — lup pentru fiară, — sunt tot atâtea vestiri și talmăciri grăitoare ale nestatorniciei omenești, ale destrămării și ale necredinței, ce ne stăpânește astăzi“ (sublinierea este a noastră).

Dacă spațiul ne-ar permite am cita fragmente întregi. Totul e de ales.

Pe lângă ținuta impecabilă și energică a măestrului de bară, cu vocea sa profundă, gândirea sa înaltă, de-o frumusețe literară, cultură clasică și idealism de apostol d-l Mihai Gropșianu s'a înscris definitiv și în rândurile scriitorilor noștri.

Posesor al unui talent scriitoricesc care își trage seva și vitamine din tradiția unui clasicism de neturburată puritate și limpezime, d-l Gropșianu i-a adăugat acestui dar organic coeficientul unei vivacități și a unui elan care face ca fiecare pagină din scrisul său să poarte în sine principiul dinamic al unei pagini de creație.

Cartea d-sale este o operă de excepțională cultură clasică.

O carte de epică reconstrucție a unei vieți așa cum numai Mântuitorul a putut'o avea.

Ne-am mulțumit să scoatem în evidență importanța volumului său pentru a da naștere unei discuții în rândurile pasionaților noștri gânditori.

Acest volum ar trebui deschis pe masa clerului nostru și tuturor ce sunt chemați la însănătoșirea moravurilor noastre.

IOSIF CREȚU.

Onorata Preoțime și toți Onorații
abonați ai foii noastre sunt rugați
să-și achite abonamentul restant.

Fragmente din trecut.**Alte două scrisori**ale lui **Vincentiu Babeș** către protosincelul **Filaret Musta**.

Budapesta, 8 Faur st. n. 1890.

Précuvioșe Părinte Protosincel,

Abia de cât-va scurt timp am ajuns a fi éráși în condițiunile d'a continuă multiplicarea opului manuscript al lui Bod*). „Influența“, cuprinsese pe cei mai mulți dintre lucrătorii Institutului litografic, apoi și la mine în familia se încuibase mult necas și întristare; astfel lucrarea începută a trebuit să fie suspinsă pe aprópe dóue luni!

Acum merge ér înainte deși cam incet.

Aci vin a-Ți trâmite câte 15 cóle din fie-care esemplar prenumărat prin bunăvoința DTale și anume:

3 esemplare pentru Présânțitul, și adecă 2 dela cóla 1 a Părții II, până la cóla a 15 inclusive; ér pentru primul, adecă al 3-lea esemplar, din care cele 7 cóle dinteiu le-am trâmis mai de mult, adaug cólele 8-15.

De asemenea trâmít intru ulterióra complete a esemplarului D-Tale cólele 8-15. In fine trâmít într'una și pentru Părintele Protopop al Logoșului Dr Popovici, resp. din esemplariul seu primele 15 cóle, adaugând rogarea, să ai bunăteata a presenta Présânției Sale manunchiul de cóle, și ocașionalminte, când se va abate p'acolo Părintele Protopresbiter Dr Popovici, a-i dá cólele esemplariului seu, pe care eu îl voiu înconosciința simplaminte, că am primit prețul aboneméntului și că primele 15 cóle, pentru înlesnirea espedițiunii le-am pus în pachetul cátră Précuvioșia Ta.

Sper că nu Te vei superá pentru incomodarea ce Ți-o fac prin acésta. Oamenii, și anume creștinii reduși prin împrejurări în timp și puteri, avisați sunt, să conlucre, decă mai au credința și energia vieții și progresului.

Adaug aici încă dóue observațiuni, resp. rogări. *Anteiu* că, după împărțirea ce am făcut-o celor 25 esemplare, care se tiparesc, îmi rămân disponibile 7-8, și mi-ar plăcé, decă ar fi cu potință a mai plasá 3-4 în Diecesa Caransebeșului, avënd lipsă ca să vind tóte, decă este ca să pot acoperi speșele de 130-140 fl. *A dóua*, de óre-ce eu numai la urmă, când voiu fi tipărit și I-a Parte, (care a este partea națională-politică și nu se estinde cu tot cu introducțiunea decăt cam la 120 pagine,) voiu fi în posițiunea d'a spune lectorilor cele necesari despre acest op, special despre folosința sa pentru noi, allu de lipsă a Te rogá să binevoiesci a informá pe toți căți vor citi și vor dori a se folosi de cuprinsul scrierii, că la cas de citare din el seu provocare la el pentru publicitate, să întrebuințeze simplu frasa: *Opul-manuscris a lui Petru Bod* (de Felső-Csernáton) *in Arhivul Museului transilvan din Cluj*. Acésta din considerațiunea, că utilizarea opului acolo în Museu nu este oprită. Apoi s'au și făcut, cu scirea și permisiunea Direcțiunii, precăt sciu eu, până'acu *trei copii* de pe acel manuscris.

*) Până acum nu am dat, în hárțile ráp. arhieru Filaret, peste acest „op manuscript“. Pe cel al lui Emeric Mikó „despre Români ales biserica lor“ l-am aflat și poate-íl vom publica la această pagină.

Scrisoarea a doua, publicată acum, cu persoane cari aparțin și ele de-acum trecutului, verifică intocmai spusele d-lui S. Bocu despre V. Babeș că el *a fost cancelarul dela curtea Mocioneștilor*.

Eu — îndată ce un picuș se va stabili timpul mai dulce, am să plec în jos și în tot casul voiu da și p'acolo, dorind a informá și a ne informá în unele cestiuni fórte importante.

Frații noștri dela „Tribuna“ alérgă să-și facă de cap cu atacurile, întreprinderile aventuroase și chiar denunțările încontra mea și a d-lui Ales. Mocioni, și — cee-ce nu pot face aici — propter certum quidam, o fac prin camerații lor, în *Românul* din București, unde pe mine me provócă și citéză formalminte á la Marat! și apoi pe mine și pe Mocionesci ne fac antidinastici!

Pretestul este de tot prost: că „Lumin.“ este în contra adreselor ptru Doda!

Fireșce că acésta atitudine a „Lum.“ este, trebuie să fie din inspirațiunea mea, și acest articlu, ce-i combate pentru judecata lor greșită, neapărat din al meu condeiu este! Din* întâmplare eu, căruí încă mi-a batut la ochi acel articlu în „Lum.“ și am întreat pe D-I Rotariu: Cine l'a scris? Din al cui îndemn? Am primit și am în mână și *manuscriptul* și *corespondența ce i a dat nascere*. Ca tóte față de denunțările frivole — nu me voiu aperi, dar voiu compromite cum trebuie pe d-nii Marați și cu ale lor unelte, existențe Catilinarie. Eu, seracul de mine, nu mai sciu, unde mi-e capul de necasuri și dureri, ér ómenii urelor și ai speculei — pe față și în ascuns lucrá să me omóră prin veninul inimei și cugetului lor!

Al D-Tale cu sinceră stima devotat

V. BABEȘ

A doua scrisoare:

Précuvioșe Părinte și préstimate Frate!

Precum sigur Ți-este cunoscut, ómenii noștri, din popor, din cler și inteligentă, și ori de unde, cari me cunosc de decimi de ani, au mai păstrat încrederea în mine și-mi atribuesc o judecată și influință morală — departe peste real. Acésta este firea, ba póte slăbi-ciunea mulțimei. De multe ori stau uimit de arētările și cererile ce mi se fac, mai vértos din partea țeranilor noștri de prin sate îndepartate. La unele de acestea — într'adevăr că — nu sciu, ce să respund! Dar unele nu le pot ignora.

Astfel acum mi se face aretarea, cu provocare la simțul meu „moral și creștinesc-ortodocs“, și mi-se cere svat, resp. intervenirea, ca să fie ferită „Biserica și turma lui Christos“ de un ales prin miđlóce necurate!

Este vorba de alesul de curënd capelan în * * * carele ar duce o viéță nemorală, până la dobitociă, în concubinat scandalos, și nici n'ar avé calificațiunea recerută. Nu cunosc împrejurările, ér numele persónei nici nu mi se spune, ci numai faptele, resp. purtarea mi se descrie. Sigur Dvóastră veți cunoșce, decă acel preot într'adevăr este atât de pētat prin purtarea sa de pānacu, încât să fie „o *ciumă morală*“ pentru moralitatea publică, precum mi se esprimă trei țerani cárturari, cum đic ei, în *numele poporului necorupt*.

Tot acum decurënd îmi sosi — ér dela doui țeráni din Vrăniuș o epistolă lungă și — destul de ne'nțelésă, cu amare jáluirii în favorul preotului *Bēlu*, care ar fi reu persecutat de d-nii de la pretură, érá „*Prota in urmă l'a suspins și este judecat — pe nedrept, pentru 2 cedule, la o grea sumă de bani*, fiindu-i după spunerile nedrepte a domnilor de jos, dușmani nemiloși și cei din Caransebeș!“ Bieții ómeni cred, că — m'au

convins despre nevinovăția preotului și că — eu la moment pot, și — trebuie să fac ajutoriu!

Eu sum convins, că comunicând D-Tale atâta, pot să fiu liniștit în conștiință, cumcă mi-am făcut detorința, și nedreptate și stricăciune nu se va întimplă nici poporului nostru din Greovaț nici părintelui Bêlu din Vrâniuț.

Prin urmare nici n'am altă rugare cătră Prêcuvioșia Ta, decât, ca — să nu-mi iei în nume de reu, că Te-am molestat cu aceste șiruri.

Cu tot respectul, pe lângă cele mai sincere salutări
Al DTale devotat prețuitoriu

V. BABEȘ

Obiectivitate.

Citind articolul „Cler și popor“ din Foaia Diecezană Nr. 31, am căzut pe gânduri și cu deosebire m'am întrebat, că dintre cei trimiși la Caransebeș, în numele preoțimilor tractuale, la adunarea din 30 Iulie a. c.; oare ale cui să fie „voci răgușite“ despre cari articolul încheie, că „nu au niciodată sorți de viață“!?

Un delegat cu o astfel de voce, mi am cam închipuit eu cine poate fi. Iar cum acest brav al preoțimii noastre reprezentant nu-i tăcut, sau modest cu firea, dela unul până la altul a și împresurat jurul, cu laudele, că dânsul a dominat adunarea dela Caransebeș, precum și ce privește o ispravă a sa, care pare a fi tocmai faptul, pe care articolul din chestiune îl înfăcează. Și așa ca și convins de temeinicia închipuirii mele, mi-am zis:

Dacă la vrednicia de a o reprezenta ridică și un astfel de om, apoi unele — din multele palme ce le primește — le merită preoțimea noastră, din partea căreia dacă de fapt se ridică vre-un murmur, acela atunci trebuie lămurit de voci mai limpezi, mai sincere, spre a fi înțeles sensul lui adevărat.

Dupăcât cunosc păsurile preoțimii, din care fac parte — știu, că adevărații preoți din eparhia noastră, deși simt oarecari justificate supărări, mai ales depe urma unuia dintre laicii dela conducerea noastră bisericască, nici pentru acesta, nu cer totuș decât maximum limitarea rolului, respective a puterii sale în această conducere și nicidecum eliminarea, despre care cu atât mai vartos nu poate fi vorba, față de mireniul organizmului bisericesc în general.

Căci pânăcând articolul indicat amintește nume de mireni binemeritați în trecutul bisericii noastre, până atunci eu aș putea spune numele mirenilor din conducerea actuală a eparhiei noastre, râvna și zeul căroră, în slujba sfintei instituții, nu-i egalată decât poate de cea a prea puține fețe preoțești.

Cunosc de aproape, spre exemplu, pe consilierul eparhial mirean, nobilele căruia silințe, depe urma vremilor sucite în cari trăim, deși n'au fost totdeauna încoronate de cel mai fericit rezultat... dânsul totuș s'a

gândit ziua toată și chiar noaptea sărea din somn, să-și noteze o idee, întru rezolvirea cât mai bine a vreunui act consistorial.

Cu un cuvânt, acest mirean aproape toată energia sa și-a angajat-o slujbei, ce o avea și are încă la Consistor: puțină putere numai o fi cheltuind și în alte ocupații, dar și acestea, de toată cuviința: și în această privință cu adevărat, că poate servi pildă vie, multora chiar din preoții și mai mici și mai mari. Apoi acest mirean deși concrezut cu cele materiale ale eparhiei, n'a cruțat totuș nici o osteneală „în slujba sufletului“, filor bisericii noastre.

Și de cel mai tânăr din consilierii noștri eparhiali ordinari, mirean și dânsul, după multele sale semne de până acum, — oare nu ne pot lega iarăș cele mai tari speranțe de frumoase realizări?

Iar dacă lucrurile stau așa, atunci de fapt nu bine a fost reprezentată preoțimea de „voci răgușite“ cari împotriva istoriei, a logicei, a intereselor bisericii și binului simț ar fi cerut o absurditate.

Și din această întâmplare, preoțimea trebuie să învețe, că mai multă trebuie să-i fie seriozitatea când își alege purtătorii de cuvânt. Fiindcă e compromițător să trimită în numele său „voci răgușite“ dar nu depe amvon, predicând evanghelia lui Hristos, ci de telalismul tribunelor din piețe propagând destremătorul duh de partid. Căci dacă astfel de preoți au ciudă: pe mireniul cu slujbe bisericesti, este mai puțin din motive de interes preoțesc, decât din gelozie și invidie politică ori alte smintele, de pe urma căroră tocmai dânsii ar fi cei cari să se curețe de unde nu li locul.

Cu alte cuvinte trebuie să înțeleagă preoțimea că întruhipători ai anticanonicității nici parte să facă din sânul său nu sunt demni, decum să o reprezinte. Și că dacă e să ceară vre-o eliminare din biserică, apoi aceea trebuie să privească pe cei răi și paraziții, indiferent: mireni sau clerici.

De încheiere accentuez și eu: cler și popor sunt elemente ale aceluiaș corp al bisericii. Nu se poate biserică fără cler. Dar care ar fi rostul clerului fără popor? Biserica dar, fără unul sau altul din aceste componente ale sale, nu se poate.

Cu biserică însă să se prezinte, ca un corp normal și armonic, locul și rolul membrilor sale trebuiesc cuminte și drept distribuite. Și în această privință, mai că s'ar potrivi iarăș ridicarea vreunui glas; dar neviat.

Se cuvine dar, ca toate adecă toți, după aptitudine și merit, la funcția și locul lor; cele vrednice mai la față, și la dosiște celelalte, căci de ni s'ar prezenta o ființă, spre exemplu: cu ochii la ceafă, cu picioarele la umeri, ori cu mâinile crescute în solduri... etc. apoi am vedea atunci un monstru.

Biserica noastră însă, scap-o Doamne și o ferește de orice monstruozitate!

Preot I. H.

ȘTIRI

„**Monumentul Victoriei**“ în Mărăsești. Joi în 20 Septembrie s'a serbat, cu mare și pioasă solemnitate desvelirea monumentului eroilor la Mărăsești. Monumentul s'a ridicat din jertfa ziaristului *Pamfil Șeicaru* și a sculptorului *O. Han*. La impresionantele serbări a luat parte și Majestatea Sa Regele.

† **G. Bogdan-Duică**. La încheierea foii am aflat dureroasa știre despre moartea subită a distinsului profesor universitar și publicist G. Bogdan-Duică. A murit subit într-o cameră de hotel în Brașov unde se dusesse să prezideze comisia examenelor de bacalaureat. Biserica ortodoxă pierde în el un vajnic apărător.

Dumnezeu să-l ierte!

Fapte de laudă. Credincioșii Elena Mătăsarean și Ilie Muntean din Rusca-montană s'au angajat benevol să facă fiecare câte o pictură în sfântă biserică de acolo. Fapta acestor credincioși a umplut de bucurie toate inimile, și a celor cu dare de mână și a celor mai săraci, cari dealtfel cu puteri unite au contribuit la reînfrumusețarea sfântului locaș al Domnului din Rusca-montană.

Amicii U. S. S. R. Un mare ziar din Capitală aduce știrea că în țara noastră s'a constituit de curând o societate sub denumirea de „amicii U. S. S. R.“ adevărați prieteni Uniunii republicii Sovietice. Scopul societății, de caracter turistic, ar fi întreprinderea de escurzii în această țară. Ciudat.

Rusia membră a Ligii Națiunilor. Sesiunea din această toamnă a adus o mare surpriză în viața Ligii Națiunilor: admiterea, cu mare bucurie, a Rusiei în areopagul din Geneva. Pe această temă însă e vorba ca sediul Ligii să treacă dela Geneva într'un oraș al Austriei, probabil la Viena.

Prorogarea deschiderii Parlamentului. Amăsurat constituției, Parlamentul se deschide la 15 Octombrie al fiecărui an. Anul acesta, probabil din motivul afirmativei vizite pe care Suveranul nostru va face Franței, e vorba de amânarea deschiderii Parlamentului cu o lună de zile.

Starea de asediu, decretată pe bază de lege, pe termen de 6 luni, s'a prelungit pe un nou termen de 6 luni, cu începere dela 15 Septembrie 1934.

Din Băle-Erculane. Aflăm că din inițiativa inimosului profesor I. St. Paulian din Turnu-Severin s'a înjghebat acolo un cor bisericesc care a delectat cu adevărat pe vizitatorii Băilor câteva sărbători de-a rândul. Faptul ne bucură cu atât mai mult, căci profesorul Paulian este un vechi și sincer prieten al nostru, gata să ne ajute în bine totdeauna!

„**Banatul Literar**“, anunțata revistă a scriitorului Lucian Costin a apărut în Nrul său pe luna Septembrie cu un bogat și interesant cuprins. Cunoscând talentul și sârguința mare a inițiatorului, nu ne îndoim că această revistă va răspunde tuturor așteptărilor.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Dumitru Călugăr: **HRISTOS ÎN ȘCOALA** Manualul catehetului ortodox pentru școala primară Sibiu 1934. Pagini 532. Prețul volumului legat în pânză Lei 220.—

De-un an de zile Biserica și-a redobândit dreptul său firesc de a intra în școala primară pentru a preda învățământul religios și educația morală prin propriile sale organe — preoții — și a crește tinerele vârstare ale neamului în duhul Evangheliei și al înțeleptelor noastre tradiții ortodoxe.

Dar ea s'a îngrijit să pună la îndemâna noilor dascăli de învățătură creștinească necesarele mijloace didactice, pentru cât mai rodnică împlinire a datoriei lor.

Mijloacele acestea le găsește orice preot-catehet în manualul de față, intitulat așa de frumos: *Hristos în școală*.

Desigur, preoțimea noastră este pregătită pentru noua sarcină ce și-a luat-o asupra sa. Căci în școlile noastre teologice (din Ardeal) studiul Catehetei a fost cinstit totdeauna cu atenția cuvenită. Totuși această preoțime va găsi un neprețuit ajutor și îndreptar în *Manualul* care cuprinde întreg materialul didactic al Religiei din cei patru ani de școală primară, prelucrat în lecțiuni-model de unul din cei mai iscusiți cateheți ai noștri: *DI D. Călugăr*.

Manualul dlui D. Călugăr, prefătat de dl Nicolae Colan, rectorul academiei teologice din Sibiu, este o carte unică atât prin cuprinsul ei cât și prin execuția tehnică de o remarcabilă distincție.

Comandă: La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu.

* * *
Cum să cetim sf. Scriptură, de Ț Grigorie Leu Botoșăneanu.

Prin această broșură: a) se dovedește sectanților că Biserica predă credincioșilor ei învățăturile sf. Sripturi însă nu după voința predicatorului, ci cu sistemul, după rânduiala sf. Părinți pentru adevărata povățuire.

b) Clerul și chiar credincioșii zeloși, să știe cum este împărțită sf. Scriptură la slujbele bisericești și să aibă la îndemână textele ce vor să le citească în fiecare zi și sărbătoare. Prețul Lei 5. Comandă la autor.

* * *
Dr C. Corneanu: **Ideea bănățeană**. Cuprinde o seamă de conferințe și memorii pe cari acest vajnic susținător al ideii bănățene le-a rostit la diverse ocazii din viața provinciei noastre.

* * *
Dr Aurel Cosma junior: **Constituțiunea Regatului iugoslav**. Autorul mai multor lucrări de valoare astădată ne pune la îndemână, într-o carte de peste 100 pagini, un amplu istoric al organizației constituționale a Regatului vecin. După mărturisirea îmbucurătoare a autorului, această carte deschide începutul unei serii întregi de asemenea studii.

Poșta redacției.

Din salariul pe luna August a. c. al personalului eparhiei, s'a detras câte 100 Lei pentru fondul de ajutorare reciprocă, din eparhia Caransebeșului.

Notă Oficială.

Nr. 4935 B. 1934.

Se aduce la cunoștință celor interesați că examenul de calificare preotească se fixează pe ziua de Joi 4 Octombrie a. c.

Deci cei ce doresc să se supună la acest termen examenului de calificare preotească, să-și înainteze până la 1 Octombrie a. c. petițiile lor timbrate în regulă și ajustate cu următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Certificatele școlare anterioare studiilor teologice.
3. Absolutorul teologic.
4. Certificat despre ocupațiunea în timpul dela terminarea studiilor teologice.
5. Taxa examenului de calificare.

Caransebeș din ședința consiliului eparhial ținută în 7 Septembrie 1934.

Episcopul diecezan:
† Vasile

Primăria orașului Caransebeș.

Nr. 4380 adm. 1934.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință celor interesați că, în ziua de **28 Septembrie 1934 ora 12 a. m.** va avea loc la Primăria orașului Caransebeș o licitație publică în termen scurt pentru executarea lucrărilor de tâmplărie la spitalul nou comunal.

Lucrarea se va executa conform planului aprobat de Ministerul Lucrărilor Publice, cu valoarea sa din deviz de Lei 76.275.

Licitatia se va ține în conformitate din Legea Contabilității Publice, cu Regulamentul Oficiului Central de licitații, cu normele de licitații publicate în Monitorul Oficial No. 127/1931 și caetul de sarcini, care se poate vedea zilnic între orele oficiale 10-12 a. m. în biroul Serviciului Tehnic al Primăriei Caransebeș.

Concurenții, cari vor lua parte la licitație vor depune odată cu oferta în plic separat o garanție de 5% din valoarea lucrărilor fie în bani numerar, fie în efecte garantate de Stat. Această garanție se va vărsa la casseria Primăriei comunale.

Caransebeș, la 13 Septembrie 1934.

Președintele comisiei interimare:
Dr Dimitrie Novăcescu

Secretar general:
T. Dragomir

Nr. 4720 Sc. ex 1934.

CONCURS.

Tinerii cari doresc să fie primiți în școala eparhială de cântăreți bisericești, care funcționează la centrul eparhiei noastre, vor înainta Consiliului eparhial cererile lor de primire însoțite de următoarele documente:

1. Estrasul de botez,
2. Certificatul de absolvire a cel puțin 4 clase primare,
3. Atestatul de moralitate dat de Oficiul parohial,
4. Certificatul medical despre starea sănătății.

Spre orientare comunicăm, că în școală se primesc tineri cu vârsta între 18-25 de ani. Ei vor depune înainte de primire un examen constând din trei probe și anume: scris, cetit și cântare, după care cei apți se admit definitiv în școală.

Elevii sunt obligați a locui în internatul școlii.

La înscriere vor depune toți taxa de 100 Lei, iar pentru întreținerea în internat 3600 Lei plătită în trei rate egale și anume: una la înscriere, una la 15 Ianuarie 1935 și a treia la 15 Martie 1935.

Elevii vor aduce cu sine rufărie și bainele de pat necesare, uzitate la orice școală cu internat.

Anul școlar începe la 1 Noembrie a. c.

Caransebeș în 1 Septembrie 1934.

Consiliul eparhial.

Tipărit, în Tipografia noastră diecezană, a apărut:

Manualul de Tipic

al Bisericii ortodoxe, în uzul teologilor și preoților, cuprinzând serviciile Dumnezești din postul sfințelor Paști

intocmit de:

CONSTANTIN VLADU

profesor de Tipic și Cântare la Academia teologică din Caransebeș,

aprobat de Consiliul eparhiei ort. rom. a Caransebeșului și tipărită cu binecuvântarea în Domnul adormitului fost episcop diecezan Dr IOSIF TRAIAN BADESCU.

Cartea e tipărită pe hârtie fină, în **două culori** și se poate comanda dela

**LIBRĂRIA
și TIPOGRAFIA
DIECEZANĂ
din CARANSEBEȘ.**

Exemplarul: Lei 180

plus spesele postale.